

Lakandonernas

Detta verk är licensierat under Creative Commons
Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 2.5
Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök
<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/>
Verket har publicerats i www.globalarkivet.se.

siste andlige ledare

Don Antonio, andlig ledare i Nahá, en av de sista som praktiserar de ursprungliga ritualerna.

Lacandon Mayas är ett ursprungsfolk i Mexiko som i generationer levit i symbios med naturen. De lyckades undfly koloniseringen av Mexiko och levde i stort sett isolerade från omvärlden ända fram till 1950-talet i den ogenomträngliga regnskogen La Selva Lacandona i Chiapas. De är ett av de ursprungsfolk i Mexiko som bäst lyckats bevara sin kultur – fram till nu.

Djupt inne i regnskogen La Selva Lacandona i Chiapas bor lakandonerna, en mayaindiansk grupp vars kultur har formats efter naturen och dess lagar. På sitt eget språk kallar sig lakandonerna för Hach Winik, "de sanna människorna". Det är en liten etnisk grupp bestående av cirka 1000 personer, utspridda i byarna Nahá, Metzabok och Lacanjá Chansayab.

Lakandonisk mytologi

De lakandoniska gudarna och gudinnorna är tätt sammankopplade med naturen. Den viktigaste guden är Hachäkyum, "Den sanna guden" som skapade regnskogen, djuren och människan. Andra viktiga gudar är till exempel K'akoch som skapade de

övriga gudarna, regnguden Mänsabäk, underjordens gud Sukunkyum som också tar hand om solen under natten, och mångudinnan Ak Ná. På senare tid har man även införlivat guden Akyanthó, som är den vite mannens gud. Han anses ha fört med sig pengar, sjukdomar, vapen och maskiner. Hesoklistos (Jesus) erkänns av många Lakandoner som utlänningarnas gud och därmed Akyanthós son, men har ingen betydelse i lakandonisk mytologi.

Rökelseoffer till gudarna

Nahá ligger i regnskogen La Selva Lacandona i den sydliga delstaten Chiapas. Här bor de sista anhängarna av den lakandoniska traditionella kultu-

ren. Traditionellt har man utfört offer till gudarna i form av rökelse och tamales (små knyten gjorda av majsdeg och kyckling/böner) i "god pots", krukor med gudsansikten som symboliserar de olika gudarna. Till exempel utför man ritualer för att be gudarna om hjälp i jordbruket, för fertilitet eller för att skydda sig mot sjukdomar.

Majoriteten lakandoner har konverterat

Lakandon-skogen, Mexikos enda regnskog, minskar dock i snabb takt. Anledningar till detta är dels skövling i jakten på regnskogsträ, dels inflyttning av andra grupper än lakandoner som lever av boskapsuppfödning och tillämpar ohållbara brukmetoder. En

Fakta:

I Chiapas, södra Mexiko, bor ca 1 000 lakandoner, utspridda i Nahá, Metzabok och Lacanjá Chansayab. Nahá har cirka 200 invånare. Språket är lacandon, en dialekt av Maya Yucateco.

Enligt en teori härstammar lacandonerna ursprungligen från Yucatán-halvön, varifrån de flydde till Lacandondjungeln under 1700-talet.

Regnskogen Lacandona täcker ca 1,5 miljoner hektar, varav ca 300 000 hektar tillhör det skyddade området Reserva de la Biosfera Montes Azules.

Kommer de lakandonska ungdomarna att behålla sin kultur eller lockas av drömmen om ett liv i staden?

annan orsak är kontakten med utomstående, till exempel missionärer. Sedan 50-talet har den stora majoriteten lakandoner konverterat till kristendomen. Idag finns endast ett fåtal kvar som fortfarande praktiserar den ursprungliga tron. Enligt legenden kommer den lakandoniska kulturen att dö ut när regnskogen är borta.

Don Antonio – den siste andlige ledaren

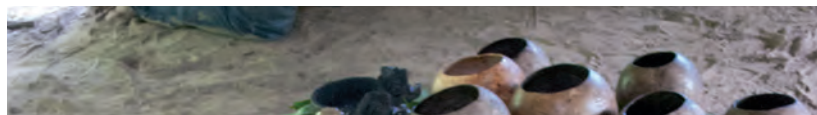
Don Antonio i Nahá är andlig ledare i Nahá och en av de sista som fortfarande praktiserar de ursprungliga ritualerna. Han är efterträdare till Chan Kin Viejo som också var andlig ledare och känd för att ha kämpat för att bevara den lakandoniska kulturen.

Don Antonio är dock besviken på sitt folk eftersom ingen längre praktiserar de gamla ritualerna och han menar att det inte finns någon värdig efterträdare att ta över efter honom. Ungdomarna i Nahá lockas mer av livet i staden, de tror att det moderna västerländska sättet att leva är bättre och har glömt bort sina rötter, menar Don Antonio. När Don Antonio dör, kommer med största sannolikhet även de traditionella ceremonierna att försvinna.

Text och foto: Elin Sahlin

Elin Sahlin har bott drygt ett år i Chiapas, Mexiko, där hon bland annat arbetar som frilans journalist

Don Antonio bjuder in oss till en Balché-ceremoni, en slags reningsceremoni för kropp och själ. Drycken balché är en alkoholhaltig dryck gjord av bark från regnskogsträdet Balché, som fermenterats i en kanot. Förutom att drycken anses ha rengörande krafter, anses den också helig och ett sätt att få kontakt med gudarna. I ceremonin offras även rökelse, tamales och balché till gudarna och till oss som deltar i ceremonin

Fjärde Världen 2/2012

Detta verk är licensierat under Creative Commons Erkännande-Icke-kommersiell-Inga bearbetningar 2.5 Sverige licens. För att se en kopia av denna licens, besök <http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/2.5/se/> Verket har publicerats i www.globalarkivet.se